

Uitverings- concept plan 2024

Inclusief een terugblik op de ontwikkelingen in 2023

Inleiding

In het Uitvoeringsplan 2024 kijken we kort terug op het afgelopen jaar en benoemen we de focuspunten voor het komende jaar. De Achterhoek Visie 2030 'Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit' vormt daarbij, zoals altijd, de basis.

Highlights in 2023:

- Het ondertekenen van de Woondeal
- Het vernieuwende Lentefestival met minister Hugo de Jonge
- Het vieren van ons vijfjarige, houten jubileum
- Het winnen van de Eo Wijersprijsvraag
- Het besluit van de gemeente Montferland om te willen toetreden tot onze samenwerking

Achterhoek Board

Terugblik 2023

Regio Deal

Helaas hebben we geen nieuwe Regio Deal kunnen sluiten in de vierde tranche. We hebben daarom vol ingezet op een verbeterde aanvraag voor de vijfde tranche. In de aanloop hiernaartoe is er intensief geschakeld met de ministeries. Bij onze contacten met het Rijk kijken we naar een bredere context dan alleen de Regio Deal. We hebben ingezet op een stevige lobby naar aanleiding van het rapport Elke Regio Telt!. Onze voorzitter Mark Boumans heeft in de Tweede Kamer tijdens een rondetafelsessie over dit rapport, een goed betoog gehouden op basis van onze position paper over dit onderwerp.

Aanbieden beslissing voor een triple AAA Gelders bestuursakkoord' aan provincie Gelderland

Daarnaast was hij met meerdere regionale bestuurders aanwezig bij het commissiedebat in oktober, om de lobby kracht bij te zetten.

Ruimtelijk Perspectief Achterhoek, Regioarrangement en Eo Wijersprijsvraag

Onze inzet op (meer) samenhang in de ruimtelijke opgaven heeft een grote stap vooruit gemaakt in 2023. Gezien de omvang en impact van dit onderwerp is in dit Uitvoeringsplan een apart hoofdstuk opgenomen dat ingaat op de ontwikkelingen in 2023 en de focus voor 2024.

Successen

Andere belangrijke successen:

- Een levendig, drukbezocht lobbydebat op 2 maart. In plaats van een klassieke lobbybrief, hebben we in april de 'Achterhoekse beslissing voor een triple AAA Gelders bestuursakkoord' aangeboden aan de formateur van provincie Gelderland.
- Een Woondeal met het Rijk in maart. Er zijn afspraken gemaakt over de bouw van 8.390 woningen; voor de lange termijn heeft de regio een achterliggende ambitie van 11.500 woningen.
- Een vernieuwend Lentefestival in mei met als hoofdthema wonen en subthema's gezondheid, biobased bouwen en arbeidsmarkt. Er waren zeventien Tweede Kamerleden aanwezig en minister Hugo de Jonge trad op als hoofdgast van het festival. De thema's kwamen tijdens interactieve sessies op een speelse manier aan bod, bijvoorbeeld met Woonopoly en een ouderwets ingericht schoolklasje.

Lentefestival mei 2023

- Een voorlopig succesvolle lobby tegen de Noordelijke aftakking van de Betuweroute. De Achterhoek is ambtelijk betrokken bij het hernieuwde proces dat is gestart met onder andere een plan van aanpak voor een breed nut-en-noodzaakonderzoek, waarin, mede dankzij onze lobby, geen tracé-onderzoek wordt gedaan.
- Een woningbouwimpuls van 2 miljoen voor de gemeente Berkelland, als eerste plattelandsgemeente in Nederland. Er is op alle fronten hard gelobbyd voor dit resultaat. Het is een eerste stap in de goede richting, waarbij wet- en regelgeving die niet is toegesneden op ons schaalniveau, uiteindelijk toch zodanig wordt aangepast, dat het voor zowel Rijk als regio meerwaarde oplevert.
- Het vieren van ons vijfjarig jubileum, met onder meer een feestelijk congres en een krant waarin tien ambassadeurs aan het woord zijn.
- Het besluit van de gemeente Montferland om een verzoek te doen voor toetreding tot onze samenwerking. Indien de gemeenteraden van onze zeven gemeenten hiermee instemmen, kan Montferland per 1-1-2024 toetreden.
- De campagne 'Onverwachte Hoek' en de samenwerking met De Graafschap verlopen goed. Er is afgesproken om de campagne met drie jaar te verlengen. Ook de samenwerking met De Graafschap is vooralsnog met een jaar verlengd.
- De Achterhoek was in 2023 opnieuw een voorbeeld voor andere regio's. Ideeën en projecten die hier ontwikkeld zijn, worden uitgerold binnen de provincie en/of andere regio's, zoals het project Leercultuur MKB en de arbeidsmarktanalyses die binnen het Gelrepact zijn opgepakt en de Achterhoek Monitor die nu ook in de Groene Metropool Regio is ontwikkeld.
- De vierde Achterhoek Monitor die in december 2023 verschijnt.

Congres vijfjarig
jubileum BRHK
ambassadeurs,
september 2023

Focus 2024

Uitvoeren van de Visie 2030

We blijven volop aan de slag om de doelen van de Visie 2030 te realiseren. Hiervoor zullen met name de thematafels initiatieven en projecten ontwikkelen. Maar zeker zo belangrijk zijn onze lobbyactiviteiten. De Board zal hierop sterk blijven inzetten.

Nieuwe Regio Deal

In oktober hebben we de aanvraag voor een nieuwe Regio Deal ingediend. Naar de besluitvorming begin 2024 toe vraagt dat om een effectieve lobby. Als we een Deal mogen sluiten, zullen we samen met het Rijk en partners in de regio de details gaan uitwerken tot een definitieve Deal. Vanaf medio 2024 verwachten we dan te kunnen starten met de uitvoering. Ook zal de verantwoording -meer dan nu- de nodige aandacht vragen omdat de Regio Deal in deze tranche een specifieke uitkering is. Mochten we geen Deal kunnen sluiten, dan zullen we alle

pijlers zetten op lobby richting het Rijk voor een mogelijke zesde tranche, maar vooral op structurele middelen naar aanleiding van het rapport Elke Regio Telt!

Andere investeringen

Vanuit het gedachtegoed 'Elke Regio Telt!' zetten we de lobby voor structurele middelen vanuit het Rijk voort. Daarnaast blijven we alert en schakelen we op de vele budgetten die het Rijk heeft voor onder meer de landbouw- en energietransitie en de woningbouwopgave. Ook willen we met de provincie afspraken maken over hoe zij financieel gaat bijdragen aan onze gezamenlijke doelstellingen. We denken daarbij aan de ontwikkeling en inrichting van regionale investeringsagenda's. Ook willen we vanuit onze eigen kracht en middelen investeren in de Achterhoek, door concrete projecten te starten los van de Regio Deal of andere subsidies.

Meer over de grenzen van de Achterhoek

We willen meer gaan inzetten op de samenwerking met andere regio's. Enerzijds via het netwerk en platform Th!nk East Netherlands, waar in Oost-Nederlandverband wordt samengewerkt aan innovatieve oplossingen voor een gezonde en duurzame toekomst. In 2023 hebben we hiervoor een memorandum getekend. Anderzijds investeren we ook in een-op-een contacten en projecten met aangrenzende (Duitse) regio's.

Verdieping op noodzakelijke transformaties

Het speelveld wordt steeds complexer. Naast het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek vragen ook andere transformaties onze aandacht. Zonder op de stoel van de thematafels te gaan zitten, ziet de Board voor zichzelf een actieve en integrerende rol bij drie belangrijke transformaties:

- In de zorg, met name daar waar het gaat om het de combinatie met woningen.

Derde Jaarcongres
BRHK Monitor,
december 2022

- De energietransitie en dan met name de beperkingen in het energienet, zowel voor bedrijven als voor (nieuwe) woningen.
- De digitale transitie. Naast wat er al gebeurt binnen de thematafels, wil de Board hier over de totale breedte op inzetten.

Congres vijfjarig
jubileum BRHK
ambassadeurs,
september 2023

Ruimtelijk Perspectief Achterhoek en ruimtelijke opgaven

Ontwikkelingen 2023

Governance ruimtelijke opgaven in samenhang: Stuurgroep Ruimtelijk Perspectief Achterhoek

- Er is een grote stap voorwaarts gemaakt om alle ruimtelijke trajecten in samenhang onder een goede governance te organiseren, door de start en inrichting van de Stuurgroep Ruimtelijk Perspectief Achterhoek (RPA). De zeven gemeenten, Waterschap Rijn en IJssel en enkele leden van de Achterhoek Board nemen hieraan deel.
- Op verzoek van provincie Gelderland vervult de stuurgroep RPA ook de rol van integrerende tafel voor de provinciale ruimtelijke processen. Daartoe neemt de provincie ook deel aan deze stuurgroep.
- De Regiekamer Landelijk Gebied is vanwege veranderende rollen in de ruimtelijke opgaven van het Rijk en provincie niet opgericht. Daarvoor in de plaats heeft de provincie een Bestuurlijk Overleg – Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (BO-VLGG) voor de Achterhoek en Liemers ingericht. Hierin staat de transitie van het landelijk gebied centraal, waarin de opgaven voor water, klimaat, natuur en landbouw samen moeten komen. De stuurgroep RPA is hierbij betrokken.

Regioarrangement en ruimtelijk voorstel provincie-Rijk

- Er is gewerkt aan het opstellen van het regioarrangement Achterhoek onder regie van de provincie. Hierin maken provincie, regio, gemeenten en waterschap afspraken om alle (ruimtelijke) opgaven in samenhang aan te pakken voor de komende 20 tot 30 jaar. Het regioarrangement heeft een cyclisch karakter. Het is een verzameling van bestaand beleid met een agenderend hoofdstuk voor de lange termijn. Het regioarrangement 1.0 is in september aan de individuele raden voorgelegd.

- Het regioarrangement Achterhoek is samen met de zes andere regioarrangementen in Gelderland de input voor een provinciaal ruimtelijk voorstel. Dit is op zijn beurt de basis voor het gesprek met het Rijk voor het maken van afspraken over het realiseren van de ruimtelijke opgaven in Gelderland. De stuurgroep RPA neemt actief deel in deze processen.

Ruimtelijk Perspectief Achterhoek en Eo Wijersprijsvraag

- Er is verder gewerkt aan het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek. In mei was er een ontwerpatelier over het landelijk gebied.
- De Achterhoek is landelijk winnaar geworden van de prestigieuze Eo Wijersprijsvraag. Het winnende ontwerp heeft de prikkelende titel: Aardkundig Fundamentalisme. Voor de deelnemende teams werden een excursie door de Achterhoek en meerdere ontwerpatelier georganiseerd. Samen met de

Achterhoek landelijk winnaar van de prestigieuze Eo Wijersprijsvraag, oktober 2023

twee andere ingediende ontwerpen, levert de prijsvraag een schat aan inspiratie op en vormt het een basis voor het verder uitwerken van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek.

Focus 2024

Inzet op SDG's

Het gedachtegoed van de SDG's is een basis voor het RPA en de ruimtelijke keuzes die we moeten maken. De uitdaging is om de SDG's in samenhang te benutten en daarmee de integraliteit en verbinding tussen doelen te vergroten. Extra aandacht heeft het verbinden van de SDG's die gaan over natuur en biosfeer (SDG 15) en die over duurzame economie (SDG 12) en samenleving (SDG 11).

Ruimtelijk Perspectief Achterhoek (RPA): top-down én bottom-up verbinden

Ons doel is om de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de Achterhoek te behouden en te versterken. Daarom heeft het RPA hoge prioriteit in 2024. We willen daarmee een krachtig Achterhoeks verhaal neerzetten voor het oplossen van de ruimtelijke puzzel op de lange termijn (2040/2050). Het RPA dient als bouwsteen voor de volgende versie van het regioarrangement en de provinciale en Rijksprocessen én biedt een regionaal kader voor de gemeentelijke omgevingsvisies. We zoeken daarbij nauwe samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel. Naast een krachtig verhaal is het faciliteren van het bestuurlijke gesprek over de 'schuurpunten' in de ruimtelijke ontwikkeling een belangrijk doel. Daartoe ontwerpen we een adaptief proces, waarin we vijf tot tien gebiedsateliers gaan organiseren in drie O-samenstelling. We zien dat er op verschillende schaalniveaus parallel gewerkt kan worden. Op regionaal niveau hebben we een kader en sturingsprincipes nodig met heldere 'spelregels' die genoeg ruimte bieden, maar ook voldoende mogelijkheden om van onderop gebiedsontwikkelingen tot bloei te brengen. Hiervoor ontbreekt het nog aan 'opschalings- en verbindingskracht' en juist daaraan willen we een bijdrage leveren.

Verzilveren winst Eo Wijersprijsvraag

Het winnende ontwerp 'Aardkundig Fundamentalisme', geeft ruimte om verbindingen te leggen met verschillende ministeries zoals BZK en LNV, maar ook met PBL en de WUR. We willen hiermee onze kracht als experimenteerregio verder invullen en een voorbeeld zijn voor andere regio's bij het innovatief inzetten van langetermijn-transities. Dit vraagt om lef en zal niet zonder wrijving gaan. Ook het andere, regionaal winnende ontwerp 'Operatie Landschap', geeft interessante en bruikbare ideeën.

Regioarrangement, ruimtelijk voorstel, programma landelijk gebied (VLGG) en andere bovenregionale ontwikkelingen

In 2024 blijven we actief (faciliterend) procesregie voeren op de dynamische context om ons heen, zoals onze inbreng in het regioarrangement, het ruimtelijk voorstel en (de vertaling van) het ruimtelijk arrangement dat Rijk en provincie naar verwachting zullen sluiten. We kijken naar kansen om als regio aan te sluiten of te experimenteren. Ook blijven we betrokken bij het VLGG en het BO-VLGG. Een belangrijk aandachtspunt is de financiële vertaling van het regioarrangement, waarbij het combineren van budgetten (integraliteit) een speerpunt is, evenals het verkennen van de mogelijkheden van een gebiedsfonds, waarin sectorale budgetten worden samengebracht.

Vormgeven uitvoering gebiedsprocessen

Het RPA en regioarrangement vragen om uitvoering in meerdere gebiedsprocessen. Daarbij kunnen we leren van de gebiedsaanpak in Winterswijk en de gebiedsontwikkeling rond de Baakse Beek en van andere, landelijke aanpakken. Gezien de energie en tijd die dergelijke processen vragen, is het nodig prioriteiten te stellen en in nauwe samenwerking met betrokken partijen zorgvuldig de (voorbereiding van) de uitvoering vorm te geven. In 2024 bekijken we ook of de vorm waarin de stuurgroep Ruimtelijke Perspectief Achterhoek opereert, nog passend is voor de opgaven waar we voor staan. Als dat nodig blijkt, passen we de governance aan.

Smart Werken & Innovatie

In 2030 is de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en agrosector verhoogd

Ontwikkelingen 2023

Bij het ontwikkelen van plannen en projecten kijken we, naast de doelstellingen uit de visie, naar vier SDG's: Eerlijk werk en economische groei (SDG 8), Industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9), Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) en Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17). Voorbeelden hiervan zijn de inspanningen om ook het bredere MKB te betrekken bij innovatie, de verduurzaming die wordt gerealiseerd door innovatie en digitalisering van bedrijfs- en productieprocessen en de samenwerkingen die keer op keer ontstaan in ons open innovatiesysteem.

Open Innovatiesysteem

Er is verder gebouwd aan ons 'open innovatiesysteem'; het ecosysteem van Achterhoekse partners waarin we werken aan het ontwikkelen en toepassen van nieuwe technologieën, producten en diensten. In juni organiseerden wij onder de titel 'Verbinders laten zich kennen' een eerste fysieke ontmoeting tussen alle verbinders (ongeveer 90 personen) uit dat open innovatiesysteem. Samen bepaalden we de richting voor de verdere uitbreiding van het netwerk en maakten we werkafspraken over hoe we elkaar nog sneller bereiken in het doorverwijzen bij innovatievragen van ondernemers. We experimenteren hierin samen met de HAN, om ook zelf (sociaal) innovatief te zijn. Twee belangrijke innovatiecentra (SmartHub Incubator Industry (SHII) en De Steck) hebben in 2023 hernieuwd financiële steun ontvangen. CIVON is nog meer een regionaal knooppunt geworden, omdat SHII, de Netwerkplaats en ook de Ideeënfabriek i.o. (werktitel) nu bij het CIVON zijn gehuisvest.

Hierdoor ontstaan nog makkelijker crossovers in het netwerk en meer kruisbestuivingen tussen onderwijs, startups en al gevestigde bedrijven. Om de effectiviteit van ons open innovatiesysteem verder te verhogen, hebben we het bereik in kaart gebracht van instrumenten die (publiek) worden aangeboden aan bedrijven die willen innoveren. Van daaruit – en lerend vanuit de ervaringen in het project MKB-Deal – is verkend of en hoe een platform voor het brede MKB kan zorgen dat naast 'koplopers' ook het 'peloton' meer wordt bereikt. Dit heeft geleid tot de strategie die in de propositie Regio Deal is opgenomen onder de noemer 'Toekomstbestendig verdienvermogen breed bedrijfsleven'. In het programmteam van de Actieagenda MKB-dienstverlening, het netwerk Th!nk East Netherlands en ook in contacten via de HAN, hebben we de uitwisseling met andere regionale innovatiesystemen vergroot.

Productie van de toekomst

Vanuit de eerder ontwikkelde strategie Artificial Intelligence (AI) is verkend of en hoe we tot een eigen Achterhoeks MKB-Datalab zouden kunnen komen. De animo hiervoor onder bedrijven bleek beperkt. Bedrijven die willen, kunnen nu terecht bij bestaande initiatieven voor heel Oost-Nederland. Vanwege de vlucht die AI neemt en de grote interesse van ondernemers tijdens de ontmoetingen het afgelopen jaar, ontwikkelen we nu in het 'open innovatiesysteem' een brede aanpak op dit specifieke onderwerp. Het project Fieldlab Digital Twin (een samenwerking van onder meer HAN en Graafschap College) kwam eind 2023 tot een afronding. In het project Additive Manufacturing wordt contact gelegd met het 3D-metaalprintproject in Bocholt. Ook is er op het gebied van 3D-printen een nieuw (vervolg)project in voorbereiding, waarin leerlingen ervaring opdoen met doorontwikkeling van deze nieuwe technologie. Voor cybersecurity loopt er een leernetwerk en is er een

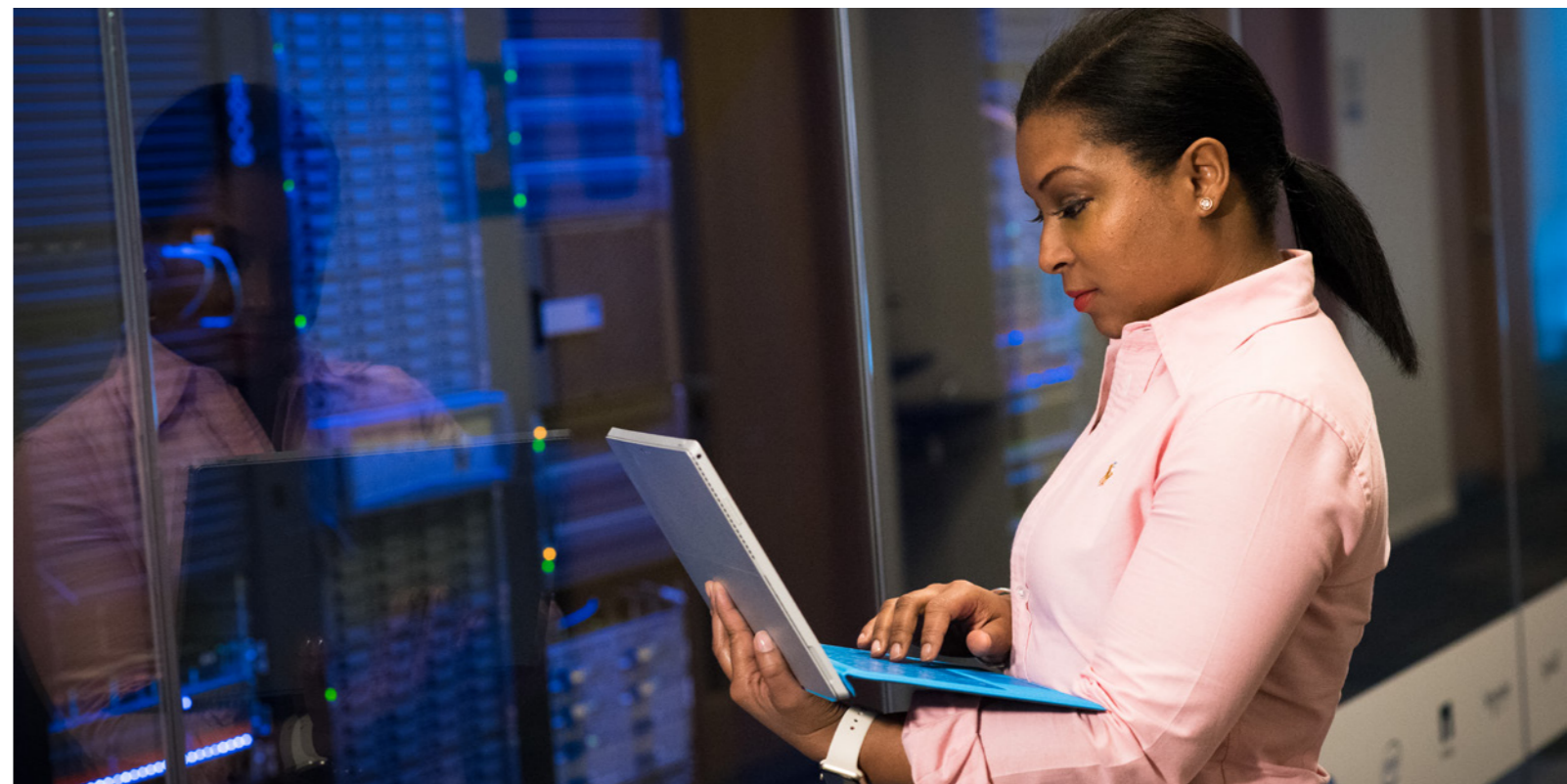
intervisiegroep waarin enkele bedrijven een intensievere samenwerking aangaan.

Innovatie voor maatschappelijke vraagstukken

Het project Startup in Residence, waarin startups en overheden met elkaar optrekken bij maatschappelijke uitdagingen, is opgestart en heeft op de lopende uitdagingen meer dan 100 inschrijvingen ontvangen van startups uit heel Europa. Kansrijke startups worden niet alleen gekoppeld aan de overheidspartners met uitdagingen, maar ook actief geïntroduceerd aan en door de partners in het Achterhoekse open innovatiesysteem. Het vraagstuk van energie, dat heel nadrukkelijk vanuit de tafels Smart werken & Innovatie en Circulaire economie & Energietransitie gezamenlijk is opgepakt, heeft zich in 2023 gefocust op netcongestie. Concreet uitvloeisel hiervan is het plan voor een regisseur netcongestie, om deze uitdaging regionaal nog gericht op te pakken.

Stage- en afstudeerregio

SmartHub Young Talent timmerde verder aan de weg als het platform voor het ondersteunen van bedrijven bij het aantrekken van jong talent. In het traject van verregaande samenwerking tussen de bestaande drie SmartHub-initiatieven (Young Talent, Incubator Industry en Development) zijn flinke stappen gezet. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke website, ook met partners ('Achterhoekse Etalage') en ook tijdens events presenteren de initiatieven zich nu meer gezamenlijk. De kansen van een gezamenlijke 'menukaart' worden onderzocht voor lid-organisaties nu de subsidies van de afzonderlijke initiatieven eind 2024 (Young Talent) en april 2026 (Incubator Industry) aflopen, zodat er een nog sterker merk ontstaat voor het versterken van het economische profiel van de Achterhoek als aantrekkelijke en op innovatie en ontwikkeling gerichte (werk) regio.

Inventief vakmanschap en de werknemers van de toekomst door sociale innovatie

Op het snijvlak met arbeidsmarktpositionering en vakmanschap/leven lang ontwikkelen/inclusie is er een actieve samenwerking met de thematafel Onderwijs & Arbeidsmarkt. Na gezamenlijke inventarisatie is SmartHub (samen met bijvoorbeeld Onverwachte Hoek) een van de tien 'dragende projecten' waarlangs we de inspanningen op het gebied van arbeidsmarktpositionering de komende periode verder stroomlijnen. Andere voorbeelden die hebben bijgedragen aan inventief vakmanschap/werknemer van de toekomst zijn de Leergang Toekomstgericht Retailmanagement en Leiderschap, de MKB-deal waarin ondernemers ondersteund worden bij het verhogen van de arbeidsproductiviteit en SmartHub Development, met zeven lopende leernetwerken op evenzoveel onderwerpen.

Focus 2024

In 2024 zetten we de lange lijnen voort die we met het Uitvoeringsplan 2023 hebben ingezet. De speerpunten zijn daarom grotendeels gelijk aan die in 2023. Nieuwe punten komen voort uit de propositie Regio Deal die oktober 2023 is ingediend bij het Rijk en betreffen vooral het concretiseren van het betrekken van het brede MKB bij innovatie in de Achterhoek en het ontwikkelen van het vestigingsklimaat als maatschappelijke opgave.

Gezamenlijke innovatie en crossovers tussen sectoren worden bevorderd. Het netwerk buiten onze regio wordt verder ontwikkeld. De Achterhoek is hét open innovatiesysteem van Nederland.

De doorontwikkeling van het open innovatiesysteem heeft voor de komende periode de volgende speerpunten:

- Werken aan het nog beter bereiken en langduriger betrekken van het brede MKB bij het innovatiesysteem, onder meer door Achterhoekse deelname als koploperregio aan de 'Actieagenda mkb-dienstverlening',

met als focus: het versterken van (deelname aan en effectiviteit van) ondernemersgemeenschappen en het verbeteren (meer vraaggericht maken) van de publieke ondernemersdienstverlening in samenwerking tussen Rijk, provincie, regio en gemeenten.

- Waar nodig ondersteunen van de voor het ecosysteem benodigde innovatiecentra de Marke, de Steck, SHII, CIVON (plus eventueel een innovatiecentrum voor de bouw), met als oogmerk dat ze voor hun voortbestaan niet afhankelijk zijn van incidentele middelen van Rijk of regio, maar vanuit hun kernwerkzaamheden eigen 'verdienvermogen' ontwikkelen.
- De verdere verrijking van het Achterhoekse innovatiesysteem door uitwisseling met andere innovatiesystemen en relevante spelers in de Achterhoek en daarbuiten (in binnen- en buitenland). Dit ook door het uitbreiden van de samenwerking met het hoger onderwijs aan de randen van en buiten onze regio – ook over de grens (HAN, Saxion, Westfälische Fachhochschule Bocholt).
- Het signaleren en benutten van crossovers tussen sectoren en thema's, ook als creatieve impuls voor nieuwe innovaties (zie ook hieronder 'bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken').

De Achterhoek ontwikkelt en implementeert de productie van de toekomst door technologische innovatie

- Het uitbouwen van de al ingezette acties op relevante sleuteltechnologieën (zoals digital twinning en additive manufacturing) en het vergroten van de impact daarvan voor de Achterhoek.
- Het doorzetten van de aanpak digitalisering en kunstmatige intelligentie (passend bij omvang en ontwikkelingsfase van bedrijven en instellingen), concreet als te ontwikkelen 'brede aanpak AI' binnen ons open innovatiesysteem.
- De verbinding van technologische en sociale innovatie: omdat sociale innovatie veelal randvoorwaarde is voor de implementatie van technologische innovatie.

De Achterhoek draagt met haar innovatief vermogen bij aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken

- Het doorzetten van de route die samen met Circulaire economie & Energietransitie is ingezet op duurzame energie en netcongestie, met een goede balans tussen korte en lange termijnoplossingen.
- Het benutten van de behoeften, kracht en invloed van leidende Achterhoekse bedrijven voor het versterken van het vestigingsklimaat, zodat zowel leidende als (toeleverende) kleinere bedrijven toekomstbestendig zijn en blijven.

De Achterhoek is dé stage- en afstudeerregio van Nederland

Het in afstemming met Onderwijs & Arbeidsmarkt, maar ook met Onverwachte Hoek verder ontwikkelen van SmartHub 2.0 en de verschillende SmartHub initiatieven (Young Talent, Development en Incubator Industry) met als doel het stimuleren van ontwikkeling en innovatie en het vergroten van de aantrekkelijkheid van werken in de Achterhoek.

De Achterhoek beschikt over inventief vakmanschap en werknemers van de toekomst door sociale innovatie

- De verbinding van technologische en sociale innovatie en het waar mogelijk aanhaken van onderwijs- en kennisinstellingen en studenten in projecten en initiatieven.
- Al lopende sociale innovatie in bestaande projecten en initiatieven meer zichtbaar maken en 'social design' hanteren als apart aandachtspunt (bv. in projecten en initiatieven waarin veranderende bedrijfs- en dienstverleningsprocessen of verdien- en waardemodellen aan de orde zijn).
- Actieve uitwisseling met Onderwijs & Arbeidsmarkt op projecten/onderwerpen waar technologische innovatie een bijdrage kan leveren aan vakmanschap/leven lang ontwikkelen/inclusie.

Onderwijs & Arbeidsmarkt

In 2030 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht

Ontwikkelingen 2023

Vanaf april is gewerkt aan de nieuwe Regio Deal-aanvraag, met als insteek een wendbare arbeidsmarkt. Het gaat dan om het bestrijden van krapte vanuit werven, binden en ontwikkelen en een inclusieve arbeidsmarkt. Hiervoor zijn twee springplanken beschreven die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Inzet op SDG's

Bij het ontwikkelen van plannen en projecten kijken we naar de drie SDG doelstellingen: Kwaliteitsonderwijs (SDG 4), Eerlijk werk en economische groei (SDG 8) en Ongelijkheid verminderen (SDG 10). Voorbeelden hiervan zijn de praktijkgerichte vraagstukken die bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs en inzet op loopbaanontwikkeling, de routekaart LLO en Opijver vouchers voor eerlijk werk en economische kansen. Om de ongelijkheid te verminderen, lopen onder meer de projecten Digivaardige Achterhoekers en de aanpak van laaggeletterdheid.

Regulier Opleiden

We hebben de mogelijkheden geïnventariseerd die het beroepsbeeld van jongeren voor techniek, zorg en onderwijs positief kunnen beïnvloeden. Als belangrijkste kans zien we een app die jongeren een reëel beeld geeft van de organisaties in hun directe leefomgeving, de functies die je daar kunt vervullen en de opleidingen die daarvoor nodig zijn. Om jongeren te interesseren voor techniek, loopt het Techniekpact. Dit project loopt eind 2023 af. We hebben activiteiten als de Week van de Techniek, de First Lego League en Meisjes in techniek geheel of gedeeltelijk kunnen borgen als onderdeel van Sterk

Techniekonderwijs. Daarbij is ingezet op de verbinding tussen de regionale werkgevers en leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs met de Techniekdag en de week van de Techniek. We zijn gestart met o.a. decanen van vmbo en Technasia om toe te werken naar het ophalen van levensechte, praktijkgerichte vraagstukken bij werkgevers en scholen. Er loopt al een aantal van dit soort opdrachten in de regio. Doel is dit structureel te borgen zonder dat het een extra belasting voor het onderwijs vormt en zodanig, dat werkgevers weten wat nodig is voor welk opleidingsniveau.

Leven Lang Ontwikkelen

We willen de regionale samenwerking loopbaanontwikkeling versterken. Hiervoor trekken we eind 2023 een kwartiermaker aan.

We hebben een stevige positie binnen het Gelrepact en onze projecten leercultuur MKB en de arbeidsmarktanalyses zijn binnen het Gelrepact opgepakt en uitgerold. De arbeidsmarktanalyses zijn nu voor alle regio's gemaakt en geven inzicht hoe we ons tot elkaar verhouden en hoe we elkaar kunnen versterken.

Vanuit Opijver is er samenwerking met projectleiders van de opleidingsfondsen van Twente en Noordwest Veluwe. Samen met de lobbyist van de provincie Overijssel vragen zij bij het Rijk aandacht voor structurele borging van middelen voor deze fondsen. Daarnaast werkt men vanuit Opijver samen met de landelijke organisatie De Buitenboordmotor. Deze werkt aan systeemoorbraken ter bevordering van het overstappen van baan naar baan en van sector naar sector.

We hebben in september de duizendste Voucher van het Talentfonds Opijver uitgereikt. Gezien het succes van het project zijn er extra middelen beschikbaar gesteld, zodat het kan doorlopen tot mei 2024. De doorontwikkeling rondom Opijver is meegenomen in de nieuwe Regio Deal-aanvraag.

Grensland College laat op een aantal opleidingen een mooie toename zien, punt van aandacht is de instroom in de technische opleidingen. Hiervoor is actie ondernomen.

Inclusieve Arbeidsmarkt

Vanuit het uitvoeringsplan Inclusieve Arbeidsmarkt zijn de volgende zaken opgepakt:

- Er is een plan van aanpak opgesteld om het Onbenut Arbeidspotentieel in beeld te brengen en te bereiken. Gebleken is dat inclusieve technologie kan helpen om deze groep inzetbaar te maken.
- Per 1 november is een kwartiermaker aangesteld die via acht sectorale leerlijnen onbenut arbeidspotentieel naar de arbeidsmarkt begeleidt.
- Het project De Rode loper 2.0 is van start gegaan, waarmee jongeren worden gestimuleerd actief deel te nemen aan de arbeidsmarkt.

- Fase 1 van het project Digivaardige Achterhoekers is afgerond. Hieruit moeten blijken of de doelstellingen van het project voldoende realistisch zijn om fase 2 in te gaan.
- Een projectleider gaat aan de slag met de werkgeversaanpak voor laaggeletterdheid. De methode Klasse! is geëvalueerd. De conclusie is dat de aanpak werkt en een vervolg zal krijgen in Klasse 2.0.

Arbeidsmarktpositionering

Er is een inventarisatie gemaakt van de lopende initiatieven in de regio op het vlak van werven, binden en ontwikkelen. Er is een veelheid aan projecten zowel vanuit de thematafel als daarbuiten. Voor ontwikkelen en werven gebeurt al veel, op het vlak van binden bijna niets. Het zwaartepunt voor de vervolgstappen ligt bij tien dragende projecten. Komende periode werken we aan een plan van aanpak om deze projecten beter te verbinden.

Techniekdag
Achterhoek, april
2023

We zijn gestart met het HR-voucher project vanuit het Gelrecompact. Dit project draagt bij aan het vergroten van de HR-kennis en de inzet ervan binnen het kleine MKB (8-50 medewerkers) om tekorten terug te dringen door werven, binden en ontwikkelen.

Bovenregionale samenwerking

Binnen het Gelrecompact werken we bovenregionaal goed samen met de andere Gelderse arbeidsmarktregio's, bijvoorbeeld aan het project bevordering leercultuur in het MKB. Samen met Twente werken we aan de Euregionale Doorlopende Leerlijn, waarvoor Interreg VI- subsidie is ontvangen. De Achterhoek trekt het onderdeel scholenmakelaar. Samen met de HAN, Saxion en Radboud universiteit sluiten we aan bij de nationale groeifondsen. En samen met de Liemerse Ambassade willen we de grensoverschrijdende onderwerpen nog beter oppakken. Hiervoor hebben we met de Honorair Consul en Euregio een inventarisatie gemaakt.

Focus 2024

We gaan door op de ingeslagen weg. Om voldoende vaart te kunnen houden, verkennen we met of zonder nieuwe Regio Deal hoe we optimaal op subsidiestromen kunnen aansluiten, zoals groeifondsen, ESF en Interreg-subsidies.

Inzet op de SDG's

We blijven kijken hoe we de vier SDG's: Kwaliteitsonderwijs (SDG 4), Eerlijk werk en economische kansen (SDG 8), Ongelijkheid verminderen (SDG 10) en Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17) kunnen verbinden aan de doelen en activiteiten van de thematafel. Onze speerpuntgroepen maken de vertaalslag naar beleid en activiteiten van de thematafel.

Regulier Opleiden

- Uitrol van verschillende activiteiten om het vaak niet realistische beroepsbeeld van jongeren bij techniek, zorg en onderwijs en hun keuze voor zo'n beroep positief te

beïnvloeden. Een van ideeën is om een online tool te ontwikkelen voor het bevorderen van een realistisch beroepsbeeld bij organisaties in de regio.

- Het verder verbinden van po en vo aan regionale werkgevers, door levensechte, praktijkgerichte opdrachten aan leerlingen voor te leggen. Voor het vmbo vervult Profijit (regionaal samenwerkingsverband vanuit het onderwijs) hierin een belangrijke schakel. Voor vwo/havo is dat de (boven)regionale decanenkring van onder andere de Technasia-scholen.
- Het blijven uitvoeren van de activiteiten die voorheen onder het Techniekpact vielen: Week van de techniek, Techniekdag, Femme Tech Achterhoek en First Lego League. We verkennen welke andere activiteiten vanuit het Techniekpact een doorontwikkeling nodig hebben en hoe we kunnen aansluiten bij vergelijkbare initiatieven voor de sectoren zorg en onderwijs. Daarnaast sluiten we aan op de groeifonds aanvraag van Platform Talent voor Technologie, die inzet op techniek in het po.

Leven Lang Ontwikkelen

- Een kwartiermaker gaat aan de slag om de regionale samenwerking Loopbaanontwikkeling verder vorm te geven. Belangrijk doel is om te komen tot een ontschot infrastructuur die zich richt op een toekomstbestendige arbeidsmarkt. De basis hiervoor ligt bij het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT), de activiteiten liggen in lijn met de Rijksontwikkelingen op het vlak van een nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur. Uiterlijk juni 2024 moet duidelijk zijn hoe we verder kunnen met het inrichten van een ontschot dienstverlening voor werkgevers, werknemers en werkzoekenden. Er wordt hierbij samenwerking gezocht met de thematafel Smart werken & Innovatie in verband met de mogelijke verbinding met SmartHub.

- Vanuit het Gelrepact zetten we in op LLO en bestrijding krapte op de arbeidsmarkt, met oog voor een inclusieve arbeidsmarkt. Projecten hiervoor zijn: HR-Vouchers, Rode Loper en Leercultuur MKB.
- We zetten in op voortzetting van de bovenregionale samenwerking via het Gelrepact en zullen hierop aandringen bij de provincie.
- We zetten in op samenwerking tussen de zes Gelderse Arbeidsmarktregio's en Boards. Aanleiding hiervoor zijn de arbeidsmarktanalyses die in 2023 voor deze regio's zijn gemaakt.
- Afronden van het huidige project Opjiver en inzet op continuering van het fonds, vooral voor de doelgroepen met een opleiding lager dan mbo-3, hbo 5/AD's en het onbenut arbeidspotentieel. Lobby rondom structurele middelen voor scholingsfondsen samen met Twente, Zwolle en Noordwest Veluwe richting het Rijk.
- Samen met het Rijk ontwikkelen we een project dat inkomensval bij scholing voorkomt.

Inclusieve Arbeidsmarkt

Vanuit de strategische agenda inclusieve arbeidsmarkt loopt het uitvoeringsplan inclusieve arbeidsmarkt met onderstaande actiepunten. Begin 2024 komt er een vervolg-uitvoeringsplan.

- In beeld brengen van het onbenut arbeidspotentieel. We verbeteren het inzicht in deze doelgroep en welke bijdrage(n) de samenwerkingspartners daaraan kunnen leveren, gaan na aan welke (extra) interventies in de begeleiding naar werk behoefte is en organiseren deze. In 2024 maken we de eerste stappen voor interventies via sectorale werkleerlijnen in de regio.
- Uitvoeren van het Actieplan Achterhoekse Jongeren. Er bestaan goede afspraken voor gezamenlijke dienstverlening. In de praktijk blijkt dat er jongeren zijn voor wie desondanks geen oplossing gevonden wordt. Het doel is tweeledig: oplossingen creëren voor individuele jongeren en inzichtelijk maken waar onze afspraken om bijstelling vragen. Voor het

project Rode loper komt eind 2024 een evaluatie, doel is borging en continuering.

- Uitvoeren van het project Digivaardige Achterhoekers. Eind 2023 wordt besloten of er een tweede fase komt met acties op de werkvloer. Er is een nauwe samenhang met laaggeletterdheid.
- Werkgeversaanpak (digitale) basisvaardigheden; een aanvullend aanbod voor werkgevers bij laaggeletterdheid. Het project Klasse! 2.0 wordt in 2024 verder uitgerold.

Arbeidsmarktpositionering

- Naar aanleiding van de inventarisatie van projecten die bijdragen aan werven, ontwikkelen en behouden van arbeidskrachten in 2023 wordt in 2024 een meerjarenplan van aanpak opgesteld en gestart.
- Met de opbrengsten vanuit het HR-voucherproject maken we vervolgslagen om het kleine MKB sterker te maken qua arbeidsmarktpositionering.

Bovenregionale samenwerking.

- Bestendiging en continuering van het Gelrepact in samenwerking met de andere vijf arbeidsmarktregio's en zo mogelijk de regionale Boards.
- Uitvoeren van het project Scholenmakelaar als onderdeel van de Europees Doorlopende Leerlijn. Onderzoeken hoe de Achterhoek kan aansluiten bij de groeifondsen-aanvragen die HAN, Saxion en Radboud Universiteit doen.
- Grensoverschrijdende arbeidsvraagstukken oppakken samen met de Liemerse Ambassade en hiervoor concrete projecten ontwikkelen.

Mobiliteit & Bereikbaarheid

In 2030 is er duurzaam, betrouwbaar en toegankelijk vervoer voor iedereen

Ontwikkelingen 2023

De afgelopen periode hebben we ingezet op vier SDG-doelstellingen: Betaalbare en duurzame energie (SDG 7), Industrie innovatie en infrastructuur (SDG 9), Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11) en Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17). Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkelingen rondom het GAON-platform, deelmodaliteiten en laadinfrastructuur, de inzet van de mobiliteitsmakelaars om woon-werkverkeer te verduurzamen, het verkennen van snelle fietsverbindingen en het realiseren van goede OV-verbindingen (RegioExpres en mobiliteitshubs).

Bereikbaarheid via de weg

We zijn gestart met de gebiedsgerichte verkenning N18. De Achterhoek trok hierin samen op met Rijkswaterstaat en provincie Gelderland. De resultaten en bijbehorende conclusies bespreken we in december 2023 met de Achterhoek Raad. In 2022 is een motie in de Tweede Kamer aangenomen om in het mobiliteitsfonds 7 miljoen te reserveren voor het verbeteren van de verkeersveiligheid van de N18. Helaas hebben we nog geen duidelijkheid van het ministerie over de exacte status hiervan. Daarnaast voer(d)en we lobby voor langjarige MIRT investeringen en regionale cofinanciering voor de N18. De gemeenten Doetinchem, Montferland, Zevenaar, Stadt Emmerich, de GMR, provincie Gelderland en de Achterhoek hebben de verkenning van de snelle fietsverbinding Emmerich-Doetinchem-Zevenaar opgepakt (een corridor aanpak); deze start begin 2024. Naast een bijdrage van elke partner is een bijdrage van 50% vanuit het Interreg VI-Klein projectenfonds toegezegd.

Begin 2024 starten ook we met het onderzoeken van de tracés voor de snelle fietsverbindingen: Doetinchem-Varssveld-Lichtenvoorde-Groenlo en Lichtenvoorde-Aalten-Bocholt. Voor het verbeteren van de LZV-routes zijn, vanwege andere prioriteiten, in 2023 geen concrete actiepunten uitgevoerd. We zijn gestart met het onderzoeken van de daadwerkelijke en toekomstige energievraag op bedrijventerreinen en hoe op dit gebied slimme keuzes zijn te maken. Ook is de netcongestie onderzocht en mogelijke, creatieve oplossingen hiervoor. Tegelijkertijd wordt de uitrol van publieke en semipublieke laadpalen gecoördineerd. Dit heeft inmiddels geleid tot een succesvolle uitrol van laadinfra conform de concessie laadinfra en een inventarisatie van de (toekomstige vraag) per gemeente conform de regiovisie laadinfra.

Snelle
fietsverbinding

Bereikbaarheid met het OV

Medio november 2022 is bij het BO-Mirt het besluit genomen om de RegioExpres te gaan uitvoeren. De financiering hiervoor komt voor 50% van de provincie Gelderland en voor 50% van het Rijk. In 2026 en 2027 vinden voorbereiding en uitvoering van de werkzaamheden plaats. Het is de bedoeling dat de RegioExpres in 2027 rijdt.

Uit een verkennend overleg met regio Stedendriehoek over de doorkoppeling van de treinverbinding Winterswijk-Zutphen-Apeldoorn, blijkt dat we deze beiden willen realiseren, wat voor reizigers een tijdsinstaan van een half uur kan opleveren. Een gezamenlijke lobby ligt daarmee voor de hand. Een eerste stap in dit proces is om via het BO-Mirt hierover een verkenning opgenomen te krijgen. Daarnaast onderzoeken we gezamenlijk welke middelen al beschikbaar zijn.

Provincie Gelderland is net als de Achterhoek op zoek naar innovatieve en creatieve oplossingen om het OV betaalbaar te houden, te verbeteren en om de structurele tekorten op het

OV op te lossen zonder kwaliteit te verliezen. De thematafel en ZOOV/Achterhoek Deelvervoer Coöperatie zijn hiermee al enkele jaren aan de slag. De provincie is enthousiast over ambities voor het OV en Publieke Mobiliteitsaanpak: het slim en flexibel combineren van MaaS, (H)OV, doelgroepenvervoer, ritdelen, overige taxi-vormen, met bijbehorende infrastructuur, zoals fietsverbindingen en mobiliteitshubs om hiermee de effectiviteit en efficiëntie te vergroten. De provincie staat ervoor open om een innovatieve aanpak gezamenlijk nader uit te werken. In de nieuwe OV-concessie 2026 moet voldoende ruimte komen om hiermee te experimenteren. Ook het Rijk is enthousiast over onze Publieke Mobiliteitsaanpak. Het Rijk wil waar mogelijk een effectievere en efficiëntere invulling van het OV, om een goede bereikbaarheid voor inwoners te garanderen en het systeem toekomstbestendig te maken.

Vanuit die gedeelde gedachte hebben we ons idee over Publieke Mobiliteit opgenomen in de Regio Deal aanvraag vijfde tranche, in samenwerking met het ministerie van IenW. Wij denken met een ambitieus plan en bijbehorende ambitieuze financieringsvraag te zorgen voor een goede aansluiting op de landelijke activiteiten rondom dit thema. Bij toekenning van deze middelen kunnen we de komende jaren uitvoerig aan de slag om deze nieuwe invulling van het OV richting een Publieke Mobiliteitsaanpak goed vorm te geven.

Fijnmazige bereikbaarheid

De mobiliteitsmakelaars hebben de afgelopen periode hun werkzaamheden voortgezet om duurzaam reizen bij werknemers en werkgevers te stimuleren. Het bereik van het netwerk is ruim 17.000 werknemers. Daarnaast zijn de GAON-challenges uitgevoerd, die voor een prikkel moeten zorgen om anders te gaan reizen. Deze challenges hebben, ondanks opstartproblemen met de app, werknemers gestimuleerd om meer te bewegen en duurzamer te reizen. Er zijn 200.000 duurzame kilometers afgelegd, wat gelijk staat aan een (deels vermeden) uitstoot van 28.321kg (141.605 km vliegen). Daarnaast heeft 54% van de deelnemers duurzamere reizen gemaakt t.o.v. vóór de challenges.

Onze bijgewerkte Achterhoekse GAON-app, waarin meerdere modaliteiten zijn aangesloten, komt januari 2024 in de stores. Daarnaast zijn diverse (communicatie)campagnes in de maak om Achterhoekse inwoners, waaronder scholieren/ studenten, te bewegen om op een andere manier te reizen. Deze communicatiecampagnes maken onderdeel uit van een grotere campagne die op de langere termijn gedragsverandering bij de gebruiker en de nog-nietgebruiker moet stimuleren. In het najaar van 2023 rijden er zes elektrische deelauto's van GAON. Daarnaast zijn we met diverse partijen in gesprek om dit netwerk uit te breiden, zoals energie coöperaties/ dorpsbelangen, autodealers en organisaties die hun eigen poolauto's in het netwerk beschikbaar willen maken. Ook zijn er momenteel 45 deelfietsen op zeven treinstations en tien elektrische deelfietsen op twee toeristische locaties. Dit aanbod wordt het komend halfjaar verder uitgebreid in samenwerking met Deelfiets Nederland. De deelfietsen zijn sinds kort ook in de 9292-app beschikbaar. Ook wordt er gewerkt aan het uitbreiden van vrijwillige vervoerssystemen, zoals Automaatje en het ritdelen vanuit de GAON app.

De eerste Mobiliteitshub van de Achterhoek wordt eind 2023 gerealiseerd in Lichtenvoorde. Hier komen langs de N18 busvervoer, deelfietsen, elektrisch laden en pakketkluisjes bij elkaar. Deze hub dient als voorbeeld voor andere, mogelijke hublocaties.

Medio 2023 is met enkele Nederlandse en Duitse partners een inventarisatie gestart of in onze grensregio een aan elkaar gekoppelde 'MaaS-pilot kan komen, mogelijk in de vorm van een Interreg-project. De eerste uitkomsten maken duidelijk dat het een gecompliceerd proces is, waarbij verschillende systemen, werkwijzen, talen en wet- en regelgeving samenkomen. In 2024 komt hiervoor een plan van aanpak.

Focus 2024

We zetten de komende periode wederom in op vier SDG's: Betaalbare en duurzame energie (SDG 7), Industrie innovatie en infrastructuur (SDG 9), Duurzame steden en gemeenschappen

(SDG 11) en Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17). We verbinden deze doelen met de doelen en activiteiten van de thematafel.

Bereikbaarheid via de weg

- Vervolg geven aan de gebiedsgerichte verkenning N18.
- Blijvende inzet in de A12 Alliantie, die staat voor een duurzame balans tussen goede bereikbaarheid en ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied rondom de A12 tussen Arnhem en de Duitse grens, samen met Rijkswaterstaat, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en provincie Gelderland.
- Onderzoek door de logistiek makelaars en de procesbegeleider Duurzame Mobiliteit naar hoe de goederenvervoerstream en het werkverkeer van en naar de Achterhoek efficiënter en effectiever kunnen.
- De laadinfrastructuurbehoeften van bedrijven in beeld brengen. Acties: inventariseren van de energievraag op bedrijventerreinen, hoe om te gaan met de ontstane netcongestie en voorstellen uitwerken voor slimme oplossingen.
- Verkenningen uitvoeren voor de snelle fietsverbindingen: Emmerich-Doetinchem-Zevenaar, Lichtenvoorde-Aalten-Bocholt en Doetinchem-Varssveld-Lichtenvoorde-Groenlo. Ook willen we de conclusies van de verkenningen die wijzen op verbeteringen van de tracés nader onderzoeken (PvA) om sneller tot uitvoering over te kunnen gaan. Daarnaast maken we een inventarisatie van nieuwe, nader te verkennen fietsverbindingen voor 2025.
- Inzetten op het verbeteren van potentiële LZV-routes en knelpunten.

Bereikbaarheid met het OV

- Alert blijven bij het realiseren van de RegioExpres en anticiperen op tussentijdse ontwikkelingen.
- Lobby voor een verkenning en realisatie van de doorkoppeling lijn Winterswijk-Zutphen- Apeldoorn, samen met regio Stedendriehoek.
- Ambities voor een Publieke Mobiliteit realiseren, zo mogelijk

via een nieuwe Regio Deal.

- Vroegtijdig afstemmen van de Achterhoekse inbreng voor de OV-concessie 2026 met provincie Gelderland.

Fijnmazige bereikbaarheid

- De werkgeversaanpak voortzetten om ondernemers en werknemers te bewegen naar duurzaam vervoersgedrag, met name het uitvoeren van postcodescans en het opstellen van actieplannen. Het netwerk is inmiddels op een dusdanig niveau (17.000 werknemers) dat gericht kan worden gewerkt aan specifieke bedrijfsplannen.
- Diverse projecten oppakken en uitvoeren binnen de samenwerking ZOOV/GAON. We kijken daarbij met een toekomstgerichte blik naar de Publieke Mobiliteitsaanpak en welke opgaven die met zich meebrengt. ZOOV/GAON kan hierin een sleutelrol gaan spelen. Bij het vergroten van het netwerk van deelmobiliteiten, komt er meer aandacht

- voor particulieren, organisaties en bedrijven als aanbieder en gebruiker hiervan. Denk aan het openbaar stellen van pool-/bedrijfs auto's of een eigen auto in het GAON-netwerk. Kleinschalige gemeenschappen blijven echter nog altijd de sleutel tot succes om initiatieven te laten slagen in een ruraal gebied. De focus ligt bij de uitbreiding van het GAON-netwerk.
- De marketing- en communicatiecampagnes van GAON voortzetten, zowel voor het merk en platform GAON, als de GAON-app. Deze campagnes maken onderdeel uit van een overkoepelende campagne die op de langere termijn gedragsverandering moet stimuleren.
- De mobiliteitshubs een plek geven binnen de Publieke Mobiliteitsaanpak. Deze aanpak moet integraal richting geven aan de realisatie van het netwerk en dus aan de benodigde infrastructuur (hubs, fietsverbindingen, verbeteringen aan diverse wegen etc.). Herkenbaarheid van de hubs is hierbij een belangrijk aandachtspunt.

Wonen & Vastgoed

In 2030 is de woningmarkt in kwalitatief en kwantitatief opzicht toekomstbestendig en in evenwicht

Ontwikkelingen 2023

Actualiseren van de woningaanpak

In 2023 hebben we de woondeal met het Rijk gesloten en de nieuwe regionale woonagenda 2023-2030 vastgesteld. De woonagenda kent vier programmaliijnen, met elk een bestuurlijk trekker. Hieronder lichten we per programmaliijn de ontwikkelingen toe.

Bij het ontwikkelen van de regionale woonagenda en daaraan gerelateerde plannen en projecten zijn drie SDG doelstellingen mede leidend: Betaalbare en duurzame energie (SDG 7), Duurzame gemeenschappen (SDG 11) en Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12).

Vergroten woningvoorraad en versnelling productie

Onze ambitie is om de woningvoorraad versneld flink uit te breiden naar 11.500 extra woningen in de Achterhoek. Gemeenten, provincie en Rijk maakten in de Regionale Woondeal afspraken om tot en met 2030 in ieder geval 8.390 woningen te bouwen.

- Er is een tienpuntenplan voor snel en betaalbaar bouwen opgesteld en gepresenteerd aan de Achterhoek Raad, met als acties onder meer de opzet van een flexpool, het organiseren van 'doedagen' en het realiseren van een regionaal projectbureau voor gemeentelijke beoordeling en ondersteuning bij kleine projecten.
- Het project Samen Betaalbaar Bouwen is opgestart. De projectgroep verkent de mogelijkheden van regionale

samenwerking bij nieuwbouwplannen, zoals een gezamenlijke uitvraag voor een bepaald type 'fabriekswoning'.

- Het project flexwoningen voor met name jongeren in kleine kernen van de Achterhoekse Wooncoöperatie, is geëvalueerd. Besloten is dit project voort te zetten. Verschillende gemeenten en woningcorporaties zijn zelf ook aan de slag gegaan met flexwoningen. Kennis hierover wordt onderling uitgewisseld.

Daarnaast zijn we gestart met het ontwikkelen van een programma voor gemeenten om zoveel mogelijk hergebruikte of biobased grondstoffen te gebruiken bij de woningbouw. Met als doel duurzaam en toekomstbestendig te bouwen. Vanaf 2025 worden zoveel mogelijk hergebruikte of biobased grondstoffen gebruikt bij de woningbouw. Goede voorbeelden worden gedeeld en ervaringen uitgewisseld, zoals die van de uitvraag van nieuwbouwproject de Kwekerij in Doetinchem. Hierbij wordt samengewerkt met Cirkelregio de Achterhoek en het projectteam Samen Biobased Bouwen.

Investeren in kwaliteit bestaande woningvoorraad

Het project One Stop Shop is voortgezet en opgegaan in de bredere aanpak voor verduurzaming van woningen door Energieloket Achterhoek. Ook wordt verder gewerkt aan de verbetering van wijken in de drie gemeenten (Berkelland, Bronckhorst en Doetinchem) die middelen uit het Volkshuisvestingsfonds hebben ontvangen. Nieuwe aanvragen voor dit fonds zijn in ontwikkeling.

De Achterhoek, een plek voor iedereen

Komende jaren investeren we fors in een toename van het aantal betaalbare woningen. Samen staan we aan de lat om aan de extra vraag van jonge huishoudens, starters, ouderen, arbeidskrachten en aandachtsgroepen te kunnen voldoen.

We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de ambities van het Rijk om tot en met 2030 twee derde van de nieuwbouw in het betaalbare segment toe te voegen.

In februari organiseerden we een bijeenkomst met diverse gesprekspartners om samen tot oplossingen te komen voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Er is een projectleider aan de slag om een beleidskader te ontwikkelen en hiervoor projecten aan te jagen.

Een regionale projectgroep verkent wensen, benodigde keuzes en de gevolgen van een regionale huisvestingsverordening. Het Rijk heeft een taakstelling voor gemeenten opgesteld voor de huisvesting van vergunninghouders. Om dit goed te laten landen, is een stuurgroep huisvesting vergunninghouders opgericht.

We werken met zorgpartijen aan een regionale visie op het thema wonen en zorg, waarbij onder andere wordt gesproken over concepten als collectieve woonvormen en woonzorgzones.

We beseffen dat voor een houdbare zorg dit soort concepten en andere innovaties onmisbaar zijn.

Wonen als integrale gebiedsopgave

Met ons woonbeleid hebben we een slag gemaakt naar integraal denken en werken. Het prijswinnend landschapsontwerp (Eo Wijersprijsvraag) 'Aardkundig Fundamentalisme' helpt ons daarbij. Het ontwerp geeft veel inspiratie en richting voor ons verhaal voor de toekomst, op het gebied van wonen in relatie tot bijvoorbeeld de aanpak van droogte en de landbouwtransitie. In de afgelopen jaren is, vanuit de Regio Deal, gewerkt aan het verbeteren van dorpscentra. De verschillende projectleiders van deze centrumplannen zijn in Dinxperlo bij elkaar geweest om kennis te delen.

We meten onze voortgang en de ontwikkelingen in de woningmarkt via de Woon- en Vastgoedmonitor als onderdeel

Minister Bruins-Slot bezoekt de Achterhoek, januari 2023

Ondertekening van de Woondeals met het Rijk, maart 2023

van de Achterhoek Monitor. Deze is doorontwikkeld zodat we nog meer en adequatere informatie voorhanden hebben over de woningopgave en de vorderingen van de in de Woonagenda opgenomen doelstellingen.

Focus 2024

De SDG's blijven ook in 2024 uitgangspunt. We houden onze gemeenschappen leefbaar door ze op een gepaste manier uit te breiden. Ook is er veel aandacht voor de verduurzaming van de huidige woningvoorraad en een verantwoorde vorm van bouwen.

Vergroten woningvoorraad en versnelling productie

In 2024 voeren we het tienpuntenplan voor snel en betaalbaar bouwen uit:

- We organiseren de eerste twee bouwdagen.
- We realiseren, in een gezamenlijk project, minimaal 100 betaalbare woningen.

- We rollen het programma Toekomstbestendig Bouwen uit waarbij gemeenten concreet van elkaar leren door het doen van projecten en het inzetten van de instrumenten voor Toekomstbestendig bouwen.
- In 2024 wordt duidelijk hoe de biobased conceptuurwoningen in de Achterhoek eruit zien. Hierbij worden materialen toegepast die zijn geteeld of kunnen worden geteeld door boeren in de Achterhoek.

Om innovatie in de bouw te stimuleren, verkennen we in samenwerking met Smart werken & Innovatie wat de bouwsector nodig heeft. Door deel uit te gaan maken van het open innovatiesysteem en cross-overs met andere sectoren te maken, kan het MKB in de regio makkelijker een volgende stap naar o.a. conceptueel en circulair bouwen zetten.

Prefabstrobouw- montage

Investeren in kwaliteit bestaande woningvoorraad

In 2024 gaan we verder met het (stimuleren van) verduurzaming van woningen, zowel door particulieren als woningcorporaties. Hierbij maken we onder meer gebruik van de middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma.

Voor mensen in energiearmoede ontwerpen we met Agem een speciale aanpak, waarbij we ook de hulp inzetten van zogenaamde fixteams: klussers die de tijd en expertise hebben om kleine maatregelen in (huur)huizen uit te voeren. Er wordt een aanbod ontwikkeld en toegepast voor biobased dakisolatie. In eerste instantie door de woningcorporaties, daarna ook voor particulieren. We maken concrete afspraken over de afname van biobased gewassen door woningcorporaties, zodat boeren verzekerd zijn van voldoende afname van hun teelt.

De Achterhoek, een plek voor iedereen

Zorgen voor voldoende betaalbare woningen zal in 2024 ook een hoofdthema zijn. Gezamenlijke inkoop van conceptuele woningen, flexwoningen en creatieve oplossingen bij bestaande woningen (erfdelen, woningsplitsing, optoppen etc.) zijn de instrumenten die we gaan inzetten.

Na het sluiten van een regionaal convenant rond de huisvesting van arbeidsmigranten in 2023, worden huisvestingsinitiatieven aangejaagd. In 2024 starten we met de uitvoering van dit convenant en krijgen de eerste huisvestingsprojecten concreet vorm.

De druk op de zorg, de dubbele vergrijzing in de Achterhoek en de vele kernen in onze regio maken dat een regionale woonzorgvisie niet kan wachten. In 2024 wordt met de verschillende stakeholders een regionale woonzorgvisie vormgegeven en vastgesteld. Deze sluit aan bij de lokale lijnen en heeft als doel om regionaal innovatieve oplossingen te kunnen laten landen.

Wonen als integrale gebiedsopgave

In 2024 werken we de afspraken van het regioarrangement verder uit met onder andere de ontwikkeling van wonen en werken in relatie tot de netcapaciteit en de stikstofopgaven.

We willen het ruimtelijke, groene karakter van steden en dorpen behouden en tegelijkertijd moeten we ruimte vinden voor waterberging, groene infrastructuur en recreatie- en bewegingsmogelijkheden. Door vanuit de thematafel Wonen & Vastgoed nauw aan te sluiten bij aanverwante trajecten, komen we tot slimme oplossingen. De in 2024 ingevoerde Omgevingswet helpt ons hierbij.

Circulaire Economie & Energietransitie

In 2030 wordt overgeschakeld naar hernieuwbare energie, worden minder primaire grondstoffen gebruikt, zijn emissies verminderd en is de biodiversiteit toegenomen

Ontwikkelingen 2023

Agro Food

In 2023 is gewerkt aan het versterken van de regionale experimenteeraanpak met proefboerderij De Marke en regionale partijen. Ook komt er een ontwerpend onderzoek voor een Boerderij van de Toekomst. Dit wordt geïntegreerd in een fieldlab aanpak Oost Nederland, die de Achterhoek en Twente samen ontwikkelen met het ministerie LNV. SDG's 9 (Industrie, innovatie en infrastructuur) en 12 (Verantwoorde consumptie en productie) zijn hierbij goede richtinggevers, die helpen om duurzaamheid focus te geven. De komende periode zal dit een impuls geven aan nieuwe experimenten en proeftuinen met boeren en aan de verschillende boerennetwerken.

Circulaire bouw & infra

De Achterhoekse vezelketen is gestart met verschillende teelten en de verwerking en toepassing daarvan in de bouw; een belangrijke stap bij het overschakelen van abiotische grondstoffen naar hernieuwbare grondstoffen. Dit sluit aan bij SDG 12. Veel verschillende partijen, zoals boeren, bouwbedrijven en woningcorporaties nemen deel aan het programma. Het resultaat is dat dit jaar 25 ha hennep is geteeld en de Achterhoekse woningbouwcorporaties het komende jaar 200 woningen zo duurzaam en biobased mogelijk gaan renoveren. Er zijn een aantal specifieke vezelketens opgelijnd, onder andere voor het verwerken van stro voor isolatie en

strobouw-woningen. Ook zijn er kennisworkshops specifiek voor gemeenten ontwikkeld. Hiermee stimuleren we vernieuwend opdrachtgeverschap en verwachten we toekomstbestendig bouwen in de regio aan te jagen.

Energietransitie

Het haalbaarheidsonderzoek voor een Energie Expertise Centrum heeft ertoe bijgedragen dat dit jaar het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek is gestart. De focus ligt in eerste instantie op de uitdagingen in de energietransitie. Ook bedrijven die hun bedrijfsvoering willen verduurzamen of nieuwe circulaire businessmodellen willen ontwikkelen, kunnen bij het ondernemerscentrum terecht voor ondersteuning. In het kader van Achterhoek Verbindt Energie hebben de betrokken partijen een concreet voorstel ontwikkeld voor het in kaart brengen en aanpakken van netcongestie op bedrijventerreinen. Met een aantal gemeenten is gestart om de situatie voor bedrijventerreinen waar zich nu al problemen voordoen, in kaart te brengen. De verwachting is dat dit een aanpak oplevert die het komende jaar regiobreed is in te zetten. Bij de uitwerking van dit thema kijken we naar SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie) en dan vooral om een aanzienlijke hoeveelheid hernieuwbare energie op te wekken én toe te passen.

Biodiversiteit

We hebben met gemeenten, waterschap, terrein behorende organisaties, Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek, onderwijs en verschillende adviseurs lopende initiatieven in beeld gebracht. Er is een goed beeld van de huidige biodiversiteit in de Achterhoek. Een aantal gemeenten maakt daarnaast al werk van bermbeheer gericht op herstel en versterken van de biodiversiteit. Er komt een gezamenlijk opgestelde regionale vervolgaanpak om de basiskwaliteit

biodiversiteit gericht te versterken. Deze aanpak sluit aan bij SDG 15 (Leven op het land) voor beschermen en herstel van duurzaam gebruik van onze ecosystemen. De resultaten zijn mede te danken aan projecten en initiatieven die met steun vanuit de eerste Regio Deal in gang zijn gezet. We zien nu aandachtsgebieden ontstaan om gezamenlijk verder in te investeren. Daarom hebben we in de nieuwe aanvraag ingezet op de volgende thema's: slimme energie gemeenschappen, toekomstige landbouw & duurzame voedselsystemen en biobased Achterhoek.

Focus 2024

Agro Food

In 2024 worden de verschillende uitdagingen op het gebied van klimaat, water en natuur geconcretiseerd in projecten en vernieuwende experimenten. Naast het ontwikkelen van nieuwe

Zonvarken

kennis is het delen van ervaringen en opschalen van innovaties een belangrijk aandachtspunt. Om de transitie in de landbouw aan te jagen, investeren we niet alleen in de koplopers maar ook in agrarische ondernemers uit het peloton. We bieden hun handelingsperspectieven voor zowel het bouwplan als de bedrijfsvoering. Daarmee kan een boer met zijn of haar eigen vakmanschap stappen zetten bij de verschillende opgaven zoals stikstof, water en biodiversiteit.

De ontwikkeling van een regionaal fieldlab Oost Nederland, met Twente en Boerderij van de Toekomst is bedoeld om bovenregionale ontwikkelingen en onderzoek voor thema's zoals beekdalen aan te pakken. Dit in samenwerking met het ministerie van LNV. Voor deze aanpak is de Regio Deal een belangrijke versneller omdat er nog flinke stappen nodig zijn voor de verschillende opgaven. Ook hierbij zijn de SDG's 9 en 12 duidelijke richtinggevers: verduurzaming onder andere door innoveren en bijdragen aan maatschappelijke opgaven waarbij ook kansen voor economische ontwikkeling ontstaan.

Biobased Achterhoek

De focus voor transitie naar een circulaire economie in bouw en infra is gericht op de grondstoffentransitie met hernieuwbare grondstoffen (SDG 12). De versnelling die in 2023 op gang is gekomen in de Achterhoekse vezelketen wordt doorgezet, met aandacht voor opschaling. Dat kan door een verbinding te maken met het Nationaal Isolatieprogramma. Samen met het Energieloket Achterhoek komt er een programma voor het biobased isoleren van woningen, zowel in de bouwmarkt als voor het eigen aanbod via het energieloket. Ook woningcorporaties worden gestimuleerd om, met name bij dakisolatie, zoveel mogelijk biobased materiaal toe te passen via het project Samen Biobased Bouwen. Ook gemeenten worden meegenomen in de transitie naar Toekomstgericht Bouwen, met een kennisprogramma voor uitvoerders, beleidsmakers en bestuurders. Dit voeren Samen Biobased Bouwen, Cirkelregio, Building Balance met gemeenten en andere partijen samen uit. Doorlopend blijft er aandacht om meer ondernemers te betrekken bij de transitie naar circulaire economie en biobased

bouwen. In samenwerking met OostNL en andere regio's wordt de verwerkende industrie nog meer betrokken. Met het onderwijs (mbo/hbo) werken we aan het inpassen van biobased bouwen in hun opleidingsprogramma. Voor een goede sociaaleconomische en ook ecologische inpassing van deze biobased ontwikkeling starten we verkenningen om verder uit te werken als onderdeel van een nieuwe Regio Deal.

Energietransitie

De focus ligt op energiegemeenschappen, van bedrijven op bedrijventerreinen en van combinaties van bijvoorbeeld bedrijventerreinen, woonwijken, duurzame opwekking en/of laadinfrastructuur. Dit is een van de springplanken in de aanvraag voor de nieuwe Regio Deal. Deze ontwikkeling en uitwerking past in SDG 7 voor toegang tot betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. Eén van de aanleidingen daarvoor is de beperking in de netinfrastructuur: de netcongestie. Er komt een vervolg op de verkenning van de regionale situatie voor bedrijventerreinen, door een gerichte aanpak van een aantal locaties met urgente problemen. Daarvoor komen handelingsperspectieven voor zowel individuele bedrijven als collectief met oplossingen die op korte termijn, binnen de bestaande infrastructuur en/of met flexibele uitbreidingen zoals opslag en/of lokaal net mogelijk zijn. Voor dit thema gaan we ook in gesprek met lokale initiatieven om de verbinding naar de bredere omgeving te leggen en samen de sociale innovatie die nodig is voor de energie- en grondstoffentransitie aan te jagen. Belangrijk is dat er voldoende en goed gekwalificeerd personeel is. De verkenning van het onderwijs- en arbeidsmarkt vraagstuk rondom de energietransitie doen we samen met de thematafel Onderwijs & Arbeidsmarkt.

Biodiversiteit

In 2024 wordt een plan voor regionale samenwerking voor herstel en versterken van de biodiversiteit uitgewerkt. Naast een aantal gemeenten zijn Waterschap Rijn en IJssel, Vereniging Agrarisch Landschapsbeheer Achterhoek, Natuurmonumenten

Start Duurzaam
Ondernemers-
centrum
Achterhoek,
september 2023

en Van Hall Larenstein hierbij betrokken. Een van de pijlers is de uitkomst van het onderzoek naar de Basiskwaliteit Natuur en Landschap in de Achterhoekse gemeenten. Ook sluiten we aan bij de landelijke en provinciale aanpak voor minimaal 10% groenblauwe dooradering (GBDA) in ons gebied met behulp van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Dit op basis van pilots in de gemeenten Berkelland en Oost Gelre en de gezamenlijke aanpak door Twentse gemeenten. Van Hall Larenstein is actief betrokken met kennis, onderzoek en studenten die de inventarisatie van biodiversiteitsplannen van gemeenten actualiseren. We zetten in op een brede aanpak voor zowel landelijk gebied, gebouwde omgeving als bedrijventerreinen. Daarbij kunnen ook speciale accenten worden gezet, zoals stimuleren van gebruik inheemse soorten (in aansluiting op SDG 15).

Gezondste Regio

Achterhoekers zijn in 2030 samen langer gelukkig en gezond

Ontwikkelingen 2023

De thematafel werkt aan de twee subdoelstellingen preventie en zorginnovatie. Deze doelstellingen zijn in uitvoering gekoppeld aan de SDG's, waardoor integrale samenhang met andere thematafels en doelstellingen ontstaat. SGD 3, Goede gezondheid en welzijn is hiervan de meest kenmerkende, waarbij SDG 8, Eerlijk werk en economische groei en SDG 11, Duurzame steden en gemeenschappen belangrijke voorwaardelijke doelstellingen zijn. Deze samenhang is bijvoorbeeld terug te zien in projecten rondom preventie, digivaardigheid en de combinatie met zorg, welzijn en leefbaarheid. Vanzelfsprekend is SDG 17, Partnerschap om doelstellingen te bereiken hierbij nodig.

Achterhoek Gezond/Zorginnovatie

In juni heeft de stuurgroep van Achterhoek Gezond besloten te stoppen met de wijze waarop zij binnen de Achterhoek vorm en inhoud wilde geven aan het gedachtegoed van population health management. De stuurgroep ziet graag dat de principes van population health management terugkomen in het regioplan Achterhoek dat in 2023, conform het IZA, is opgesteld. Inzet blijft om de ontwikkelplekken inhoudelijk voort te zetten, maar per 2024 binnen de structuur van het regioplan Achterhoek. De projectleiders van de vier ontwikkelplekken zijn doorgegaan met de ontwikkeling van de projecten.

De Geïntegreerde Regionale Data-infrastructuur Achterhoek (GERDA) voor uitwisseling, verwerking, analyse en presentatie van data over gezondheid en zorg, uit zowel primair proces als secundaire bronnen (bijv. GGD of registerdata zoals CBS) is inmiddels onderdeel van de Vereniging Digitalisering

Zorg Achterhoek. Door de inrichting van GERDA is het nu mogelijk direct vanuit de aangesloten organisaties data te uploaden en te analyseren voor domein-overstijgende gezondheidsvraagstukken (zonder opslag van data bij een derde partij). De Achterhoek is hiermee één van de eerste regio's in Nederland waar dit zowel technisch als organisatorisch is gelukt.

Preventie

Er wordt gekeken hoe regionale preventie onderdeel kan worden van de plannen en samenwerking die volgen uit het Integraal Zorgakkoord. Hierdoor staan preventie en zorg vanaf eind 2023 sterker met elkaar in verbinding. Voor preventie wordt er verbinding gemaakt tussen de plannen van gemeenten in GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en de ambities van de thematafel.

Om gezondheidsverschillen te verkleinen, is het nodig om Achterhoekers met een achterstand op het gebied van digivaardigheid te ondersteunen. Dit gebeurt met het project Digivaardige Achterhoekers. Eind 2023 komt er een go/no go voor fase 2 hiervan.

De digitale vaardigheid van inwoners en professionals is een belangrijke uitdaging met het oog op de toekomst. Voor het project Welzijn op Recept, waar inmiddels alle Achterhoekse gemeenten op aangehaakt zijn, wordt gekeken of er door het IZA en het GALA extra kansen komen voor deze aanpak. Vanuit de Achterhoekse VVT-organisaties is gestart met een bewustwordingscampagne 'Praat vandaag over Morgen' om de eigen regio te versterken. De campagne is specifiek gericht op de Achterhoek en is een doorvertaling van de Actiz-campagne 'Praat vandaag over morgen'. Binnen de Gezondste Regio werken we samen om deze campagne regionaal en samen met gemeenten en zorgorganisaties een vervolg te geven.

Deelnemende
organisaties
Regioplan
Achterhoek

Uitwerking Integraal Zorgakkoord (IZA) in Regio

In het afgelopen jaar is binnen De Gezondste Regio veel aandacht besteed aan de regionale uitwerking van het Integraal Zorgakkoord. In juni 2023 is een nieuw regiobeeld vastgesteld. Dit laat de belangrijkste regionale opgaven zien en vormt ook het uitgangspunt voor het regioplan. Het doel van het regioplan is om te komen tot een beperkt aantal opgaven dat met prioriteit wordt opgepakt. Hiervoor is sinds augustus een tijdelijk programmteam actief, bestaande uit een afvaardiging uit de zorgsectoren en -organisaties, gemeenten en verzekeraar. Het programmteam heeft op basis van het regiobeeld een voorstel gedaan voor thema's en opgaven: gezond leven en preventie, veerkrachtig ouder worden, mentaal gezond en prettig werken in zorg en welzijn. Het regioplan wordt gemaakt met inwoners en professionals en wordt in december 2023 vastgesteld.

Focus voor 2024

Regioplan Achterhoek

Vanaf 2024 is het regioplan Achterhoek leidend voor onze activiteiten. Het wordt eind 2023 vastgesteld als regionale uitwerking van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het regioplan bevat prioritaire opgaven en is te beschouwen als een gezamenlijk kader en uitvoeringsprogramma en draagt bij aan de doelen van de Achterhoek Visie 2030.

De vastgestelde thema's in de Achterhoek zijn (1) Gezond Leven en Preventie, (2) Veerkrachtig Ouder Worden, (3) Mentaal Gezond en (4) Prettig Werken in Zorg en Welzijn. Daarnaast zijn er drie dwarsverbanden die op alle thema's hun uitwerking hebben: (1) Digitalisering en Technologie, (2) Toekomstbesteding Zorglandschap en (3) Samenwerking.

Begin 2024 wordt duidelijk welke concrete acties er voor de thema's en dwarsverbanden worden geformuleerd. Dit kunnen bestaande en nieuwe activiteiten zijn van diverse (uitvoerings)coalities. Voor de borging van het regioplan werken we in het kader van het IZA aan een bestuurlijke tafel met daarbij uitvoeringstafels en -netwerken. Denk hierbij ook aan de monitoring van het afgesproken kader, de opgaven en werkafspraken.

Het regioplan Achterhoek beschrijft ook de rol van thematafel De Gezondste Regio en heeft zodoende invloed op het Uitvoeringplan 2024. Mogelijk wordt dan ook de ordening van zorginnovatie en preventie losgelaten, omdat deze integraal onderdeel zijn van de geformuleerde thema's.

Zorginnovatie

- Om te komen tot slimmere zorg en het voorkomen van ziekten, is anders financieren, monitoren en organiseren van zorg noodzakelijk. Hier proberen we vanuit de tafel uitvoering aan te geven en kennis over te delen. De afgelopen jaren zijn in de regio mooie voorbeelden ontstaan, denk hierbij aan de zorgcorporatie(s). Deze gaan wij waar mogelijk regionaal ondersteunen. De ontwikkelplekken willen wij binnen de

structuur van het regioplan waar nodig ondersteunen. Het gaat om Acute Zorg West Achterhoek, GEM Doetinchem, Zorgcorporatie Mariënvelde en Preventie Platform Jeugd.

- Daarnaast gebruiken we de principes van population health management. De aspecten hiervan pakken we waar mogelijk op binnen het kader van het regioplan.
- Voor het bovenstaande en de uitwerking van digitalisering en technologie in het regioplan, zoeken we de samenwerking met en sluiten we aan bij al bestaande initiatieven, zoals de Technologie en Zorgacademie Achterhoek en Vereniging Digitalisering Zorg Achterhoek. Vanuit deze vereniging wordt GERDA verder ontwikkeld, o.a. als datawerkplaats, en wordt gekeken hoe GERDA verder in te zetten voor de ontwikkeling en monitoring van gezondheid in de Achterhoek. Vanuit het regioplan werken we ook aan passende zorg. Dat betekent steeds vaker ook hybride zorg: een mix van digitaal en fysiek aangeboden zorg en ondersteuning, waar mogelijk gepersonaliseerd en op maat.

Preventie

De afgelopen jaren is met verschillende interventies ingezet op preventie. In 2024 gaan we hiermee door, onder andere om de toenemende gezondheidsverschillen te kunnen verkleinen.

- Om Achterhoekers zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid te laten zijn, is het nodig om de eigen regie van inwoners te versterken. Ook het zorgen voor elkaar (waaronder mantelzorg) is daarbij van belang. Naast de al lopende projecten zoals Welzijn op Recept en Digivaardige Achterhoekers, zetten we in op projecten/programma's die bijdrage aan (positieve) gezondheid van de Achterhoeker.
- Waar eerder werd gesproken over een regionale preventiestructuur, zodat preventie steeds meer vorm krijgt in de regio én in samenhang met andere sectoren zoals wonen, werk, sport en cultuur wordt opgepakt, verbinden we dit in 2024 nadrukkelijk met het regioplan voor de zorg in de Achterhoek.

- In 2023 zijn we gestart met een communicatieve aanpak om de transitie van zorg naar gezondheid en de verandering in de zorg te realiseren. Een goed voorbeeld hiervan is de campagne 'Praat vandaag over morgen'. Ook hebben we in 2023 Achterhoekse inwoners bij de transitie betrokken en zijn er in het kader van het regioplan inwonerssessies georganiseerd. Hier gaan we in 2024 mee door.

Brede integrale visie op gezondheidszorg

We werken in de regio aan toegankelijkheid en beschikbaarheid van kwalitatief goede zorg. Dat doen we zowel binnen de zorg (onder andere voldoende voorzieningen) als buiten de zorg. Oplossingen voor problemen in de zorg zijn niet alleen te vinden op het terrein van de gezondheidszorg, ook kwaliteit van wonen, de fysieke leefomgeving, onderwijs, werk, sport, cultuur en meedoen dragen er in sterke mate aan bij. Met de Regio Deal-aanvraag (springplank gezondheid voorop) zetten we in op de samenhang tussen voorzieningen, zorg, welzijn en leefbaarheid. We intensiveren de afstemming en samenwerking met verwante thematafels gericht op het organiseren van domeinoverstijgende preventie en meer gezondheid voor inwoners. Voor 2024 gaat het in ieder geval om:

- *Wonen en zorg in samenwerking met thematafel Wonen & Vastgoed*
De druk op de zorg, de dubbele vergrijzing in de Achterhoek en de vele kernen in onze regio maken het nodig om een regionale woonzorgvisie te ontwikkelen. Dit gebeurt vanuit de thematafel Wonen & Vastgoed. Thematafel De Gezondste Regio sluit aan bij deze ontwikkeling en zet daarnaast in op oplossingen rondom zorg op afstand.
- *Zorg en Welzijn, in samenwerking met thematafel Onderwijs & Arbeidsmarkt*
In 2023 is gestart met een project rondom digitale vaardigheid. Om regionale slagkracht op het gebied van opleiden en ontwikkelen te organiseren, wordt ook gekeken welke interventies nodig zijn om werken in zorg en welzijn toekomstbestendig te houden.

Concept jaaragenda Achterhoek Raad 2024

Op basis van de stand van zaken in november 2023

Maand	Inhoudelijk	Overig
maart	<ul style="list-style-type: none"> • Regioplan Achterhoek Gezondste Regio • GNOE/Noordelijke aftakking Betuweroute • N18 • Open Innovatie • Energietransitie • Ruimtelijke opgaven en Eo-Wijersprijsvraag 	<ul style="list-style-type: none"> • Regio Deal
september	<ul style="list-style-type: none"> • N18 • Woon-zorgvisie • Ruimtelijk Perspectief Achterhoek • Positionering Arbeidsmarkt 	<ul style="list-style-type: none"> • (Her)benoeming Boardlid vanuit de zorgorganisaties Achterhoek Board
december	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeringsplan 2025 • Circulaire economie • Resultaten en conclusies onderzoeken Snelle Fietsverbindingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Achterhoek Monitor